٤٠ ساڵ لە خزمەتی ئاو و ئاوەدانیدا

ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا ڕەشید: ئەگەر ئاو نەبێت، ژیان ناوەستێت

لە گفتوگۆیەکی تایبەتدا لەگەڵ ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا ڕەشید، بەڕێوەبەری گشتی ئاو و ئاوەدانی ناوچەی بەرزەوەند، بۆ ڕۆژنامەنووسی ئەم ژمارەیە

ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا ڕەشید ٤٠ ساڵ لە بواری ئاو و ئاوەدانیدا کار دەکات. لە ١٩٨١ەوە دەستی بە کار کردووە وەک ئەندازیاری لاو، و ئێستا بەڕێوەبەری گشتی ئاو و ئاوەدانی ناوچەی بەرزەوەندە. لە ماوەی ئەم ساڵانەدا ئاوی ٢٣ گوند و ٧ شارۆچکەی گەیاندووە، و ٤ پڕۆژەی گەورەی ئاوی خواردنەوەی دروست کردووە. ئەم گفتوگۆیە لە ئۆفیسەکەی لە شارۆچکەی دۆڵی سپیدار ئەنجامدراوە.

پرسیار: ئەندازیار ڕەشید، سەرەتا با باسی ئەو ناوچەیە بکەین کە ئێستا بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاو و ئاوەدانی بەرزەوەند بەڕێوەی دەبات. چەند دانیشتوو هەیە و چۆن دابەش بووە؟

ئەندازیار ڕەشید: ئێستا ٢٣ گوند و ٧ شارۆچکە دەگرێتەوە، کە نزیکەی ٦٨ هەزار کەس دانیشتووی تێدایە. ئەگەر ٢٠ ساڵ لەمەوبەر باسی بکەین، ژمارەکە نزیکەی نیوەی ئەمڕۆ بووە. دانیشتووان بە شێوەیەکی خێرا زیادیان کردووە، بەتایبەتی لە شارۆچکەکانی وەک دۆڵی سپیدار و گردی ئاسکان. ئەمە بۆ ئێمە مانای وایە دەبێت هەر ساڵ ئاوی زیاتر دابین بکەین، چونکە تەنها ژمارەی خێزانەکان زیاد نابێت، بەڵکو خەڵکیش لە ماڵەکانیاندا ئاوی زیاتر بەکار دەهێنن.

پرسیار: سەرچاوەی سەرەکی ئاوەکەتان چییە؟ ئایا هەمووی لە ژێر زەوییەوە دێت یان بەشێکی لە ڕووبارەوە دێت؟

ئەندازیار ڕەشید: ٦٠ لە سەدی ئاوەکەمان لە بیری قووڵ دێت، کە ٢٤ بیرمان هەیە و قووڵییەکەیان لە نێوان ١٨٠ بۆ ٢٦٠ مەتر دایە. ٤٠ لە سەدی ترمان لە سەرچاوەی چیای سپیدارەوە دێت، کە ئاوەکە بە بۆری بۆ ئێرە دەگوازرێتەوە. ئەو سەرچاوەیە هاوینان کەم دەبێتەوە، بۆیە پشتمان بە بیرەکان زیاتر بووە لە ساڵانی ڕابردوودا. ئێستا هەوڵ دەدەین ئەو هاوسەنگییە ڕاست بکەینەوە، چونکە ئەگەر هەموو ئاوەکە لە بیرەوە بێت، ئەوا ئاوی ژێرزەمینی بە خێرایی کەم دەبێت.

پرسیار: ئەو ٤ پڕۆژەی گەورەی ئاو کە باستان کرد، کامانەن و چ کاتێک تەواو بوون؟

ئەندازیار ڕەشید: یەکەمیان تۆڕی ئاوی خواردنەوەی ناوەندی شارۆچکەی دۆڵی سپیدار بوو، کە لە ٢٠٠٥ەوە تا ٢٠٠٨ درێژەی کێشا. دووەمیان بەنداوی بچووکی گردی ئاسکان بوو، کە ٢٠١٢ تەواو بوو و ئێستا ٣٥٠ هەزار مەتر سێ ئاو کۆدەکاتەوە. سێیەمیان بۆری گواستنەوەی ئاوی بیرەکانی ناوچەی بەرزەوەند بوو، کە ٢٠١٥ کۆتایی هات. چوارەمیان، کە گرنگترینیان بوو، ئەو بۆرییە نوێیە بوو کە ئاوی سەرچاوەی چیای سپیدارەوە دەگەیەنێتە ئێرە، و ٢٠١٩ تەواو بوو. هەر یەکێک لەمانە نزیکەی ٤ ملیۆن دۆلاری تێچووە.

پرسیار: ئەگەر ئاو نەبێت، ژیان ناوەستێت

ئەندازیار ڕەشید: ئەگەر ئاو نەبێت، ژیان ناوەستێت. ئەمە ڕستەیەکی ساکارە، بەڵام ڕاستە. ئێمە ئەمە بە هەموو کەسێک دەڵێین کە لە ئۆفیسەکەمان سەردانمان دەکات. ئاو تەنها بۆ خواردنەوە نییە، بەڵکو بۆ کشتوکاڵ، بۆ نەخۆشخانەکان، بۆ قوتابخانەکان و بۆ هەر کارگەیەکیش کە لە ناوچەکەدا هەیە. ئەگەر ئاو نەبێت، هیچ شتێک ناڕوات. بۆیە ئەرکی ئێمە تەنها ئەوە نییە پایپەکان چاک بکەین، بەڵکو دەبێت پێش ئەوەی کێشەکە ڕوو بدات، بیری ئەوە بکەینەوە.

پرسیار: ئەو ئاوەی بە بۆری دەگەیەنرێتە ماڵەکان، چەند کاتژمێر لە ڕۆژێکدا دەڕوات؟

ئەندازیار ڕەشید: ئێستا بە ڕێژەیەکی ٢٣ کاتژمێر لە ڕۆژێکدا دەڕوات، کە ئەمە بەرەوپێشچوونێکی گەورەیە بەراورد بە ساڵی ٢٠١٨ کە تەنها ١٤ کاتژمێر بوو. ئامانجمان ئەوەیە هەموو ماڵێک بە تەواوی ٢٤ کاتژمێر ئاوی هەبێت، بەڵام ئەمە بە ئاسانی ناگەڕێتەوە. ئەگەر ئەمە بکەین، ئەوا فشارەکە لە هێڵەکان زۆر زیاد دەکات و بۆرییەکان زیان دەبینن. بۆیە هەنگاو بە هەنگاو کار دەکەین.

پرسیار: ئەگەر هاوڵاتییەک گلەیی هەبێت یان بیەوێت داوا بکات، چۆن دەتوانێت پەیوەندی بکات؟

ئەندازیار ڕەشید: ژمارەی تەلەفۆنی تایبەت بە گلەییەکان هەیە، کە ٠٧٧٠ ٤٥٦ ٢١٣٩ـە، و هەروەها ئیمەیڵێکی فەرمی. بەڵام ڕاستگۆیانە بڵێم، زۆربەی گلەییەکان لە ڕاستیدا داوا نین، بەڵکو ڕاپۆرتکردنی کێشەن. کەسێک پێی خۆش نییە ئاوەکەی کەمێک خاوێنتر بێت، بەڵام دەبێت بزانین کێشەکە لە کوێیە. ئێمە ئەو ڕاپۆرتانە بە جیدی وەردەگرین، چونکە یارمەتیمان دەدەن پێش ئەوەی ببێتە کێشەیەکی گەورە چارەسەری بکەین.

پرسیار: ئەگەر بیەوێت پەیامێک بۆ ئەو گەنجانە بنێریت کە بیر لە کاری ئەندازیاری ئاو دەکەنەوە، چی پێیان دەڵێیت؟

ئەندازیار ڕەشید: بە گەنجەکان دەڵێم کە ئەمە کارێکی ڕاستەقینەیە. ئەگەر ئەندازیار بیت و ببینیت ئاوی پاک دەگاتە ماڵێک، ئەوا دەزانیت بۆچی ئەو ساڵانەت بە خوێندن بەسەر بردووە. ئەمە پیشەیەکە کە ئەنجامەکەی بە چاو دەبینرێت، و ئێمە پێویستمان بە گەنجی زیرەک هەیە کە بیر لە چارەسەر بکاتەوە، نەک تەنها پەیڕەوی ئەوە بکات کە پێشتر کراوە.

پرسیار: کۆتایی، ئەگەر بیەوێت یەک شت بگۆڕیت لە ناوچەکەدا، ئەو شتە چییە؟

ئەندازیار ڕەشید: دەمەوێت ڕێژەی ئاوی لێدراو کەم بکەینەوە. ئێستا نزیکەی ٢٨ لە سەدی ئاوەکە لە ڕێگەی بۆری کۆنەوە لە دەست دەچێت. ئەگەر بتوانین ئەوە بگەیەنینە ٢٠ لە سەدی، ئەوا بە ڕاستی گۆڕانکارییەکی گەورە دروست دەکەین. ئەمە بە ماناکەی تر ئاوی زیاتر بۆ خەڵکی زیاتر، بەبێ ئەوەی هیچ سەرچاوەیەکی نوێ بدۆزینەوە. ئەمە ئامانجێکی گرانە، بەڵام ئەگەر بیکەین، ئەوا هەموو شتێک دەگۆڕێت.

ئەو ساڵەی ئاسمان ڕەنگی ئاسایی نەگۆڕی

ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا ئەو ساڵەی بیرەوەری خۆی دەگێڕێتەوە

لە گفتوگۆیەکی تایبەتدا لەگەڵ ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا، کە ساڵانێکی زۆر لە بواری ئاو و ئاوەدانیدا کار دەکات، بۆ ڕۆژنامەنووسی ئەم ژمارەیە

ئەندازیار ئەحمەد عەبدوڵڵا ساڵانێکی زۆر لە بواری ئاو و ئاوەدانیدا کار دەکات. ئەو ئەندازیارێکی لاو بوو کاتێک ئەو ساڵە ڕوویدا، و ئێستا بەڕێوەبەری گشتی ئاو و ئاوەدانی ناوچەی بەرزەوەندە. ئەم گفتوگۆیە لە ئۆفیسەکەی لە شارۆچکەی دۆڵی سپیدار ئەنجامدراوە.

پرسیار: ئەندازیار ئەحمەد، با بگەڕێینەوە بۆ ساڵی ١٩٦٤. تەمەنت چەند بوو کاتێک ئەو ساڵە ڕوویدا؟

ئەندازیار ئەحمەد: ٢٣ ساڵ بووم. تازە لە کۆلێژ دەرچووبووم و لە ئۆفیسی ئاوی ناوچەکە دەستم بە کار کردبوو. ئەو ساڵە یەکەم ساڵی کارکردنی فەرمی بوو. بیرەوەرییەکانم زۆر ڕوونن، چونکە ئەو ساڵە شتێک ڕوویدا کە هەرگیز لە بیر ناکرێت.

پرسیار: ئەو ساڵە چۆن دەستی پێکرد؟ ئایا هیچ نیشانەیەک هەبوو پێش ئەوەی ڕوو بدات؟

ئەندازیار ئەحمەد: بەڵێ، هەندێک نیشانە هەبوون، بەڵام کەس بە جیدی وەریان نەگرت. لە مانگی ئابدا ئاسمان ڕەنگێکی نامۆ وەرگرت، نەک شین، بەڵکو ڕەنگێکی زەرد-قاوەیی. لە بەیانییەکەوە گەرمییەکی زۆر هەبوو، و باڵندەکان بە شێوەیەکی سەیر بێدەنگ بوون. پیرەمێردەکانی گوندەکان ئەوەیان پێ دەگوت «ساڵی ئاسمان گۆڕان».

پرسیار: ئەو ڕستەیە زۆر جوانە. ئایا ئەو کاتە ترسناک بوو؟

ئەندازیار ئەحمەد: بەڵێ، ترسناک بوو. بەڵام لە هەمان کاتدا سەرنجڕاکێش بوو. هەموو کەس ڕاوەستابوو و سەیری ئاسمانی دەکرد. منداڵان یاری نەدەکرد، ئاژەڵەکان ڕانەدەکێشران، و ئەو کەسانەی ئاگاداری ئاسمان بوون دەیانزانی شتێک ڕوودەدات. ئەو ساڵە ئێمە لە ئۆفیسەکەمان لە شارۆچکەی دۆڵی سپیدار بووین، و ئەو ڕۆژەی ڕوویدا هەرگیز لە بیرم ناچێتەوە.

پرسیار: ئەو ڕۆژە چی ڕوویدا؟

ئەندازیار ئەحمەد: ڕۆژی ٧ی ئەیلوول بوو. نزیکەی نیوەڕۆ بوو کاتێک ئاسمان بە تەواوی تاریک بووەوە، وەک ئەوەی شەو هاتبێت. ئەو کاتە ئێمە لە ئۆفیسەکە بووین و ئامادەکاری بۆ کۆبوونەوەیەکی ئاو دەکرد. یەکسەر ڕۆشنایی کوژایەوە، و هەموو کەس بە ترسەوە ڕایکرد بۆ دەرەوە. ئەو تاریکییە نزیکەی ٤٠ خولەک بەردەوام بوو، بەڵام بۆ ئێمە وەک ساتێکی درێژ هەستی پێکرد.

پرسیار: ئەو ساڵە چەند زیانی بە ئاو و ئاوەدانی گەیاند؟

ئەندازیار ئەحمەد: زیانەکە زۆر گەورە بوو. ٣٧ بیری ئاو تێکچوون، ١٤ پمپ سووتان، و نزیکەی ٦٠ کیلۆمەتر بۆری ئاو لە ژێر زەوییەوە تێکچوون. ئەو کاتە ئێمە ٢٩ گوند و ٤ شارۆچکەمان بەڕێوە دەبرد. بۆ ماوەی ٣ ڕۆژ، زۆربەی ئەو شوێنانە هیچ ئاوێکیان نەبوو. ئەو ساڵە ئێمە ٢٣ تانکەری ئاومان بەکار هێنا بۆ ئەوەی ئاو بگەیەنینە خەڵک.

پرسیار: ئەو ساڵە چەند کەس گیانیان لەدەست دا؟

ئەندازیار ئەحمەد: ٢٦ کەس گیانیان لەدەست دا، زۆربەیان منداڵ و پیرەمێرد بوون. زۆربەی ئەوانەی مردن بە هۆی نەخۆشییەوە بوو کە دوای ڕووداوەکە ڕوویدا، بەتایبەتی ئەوانەی ئاوی پیسیان خواردبووەوە. ئەو ساڵە ئێمە ٤ ڕاپۆرتی فەرمیمان ئامادە کرد، و هەموویان ئاماژە بە هەمان هۆکار دەکەن.

پرسیار: ئەو ساڵە چۆن ئاوەدانی کرایەوە؟

ئەندازیار ئەحمەد: ئەو ساڵە ئێمە ٢٣ تانکەری ئاومان بەکار هێنا بۆ ئەوەی ئاو بگەیەنینە خەڵک.